

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z powództwa T. K.

przeciwko G. K.

o rozwód,

w przedmiocie wniosku G. K. o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego B. D. od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w W. III C [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 kwietnia 2023 r.,

stwierdza swoją niewłaściwość i wniosek zgodnie z właściwością przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 lutego 2023 r. wydanym w sprawie III Co 494/22 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w trybie art. 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym przekazał Sądowi Najwyższemu wniosek G. K. o wyłączenie sędziego B. D. od rozpoznania sprawy Sądu Okręgowego w W., III C [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, obejmujących zarzut braku

niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Na tle treści ww. przepisu ukształtował się w orzecznictwie pogląd o odrębności instytucji procesowych, które służą ocenie wniosków i oświadczeń zmierzających do wyłączenia sędziego, których podstawą są zarzuty niezależności sądu i niezawisłości sędziego, oraz tych, których podstawę stanowią zarzuty zmierzające do podważenia bezstronności sędziego w danej sprawie.

Pojęcie „niezależności” i „niezawisłości” zwykle się przy tym odnosić do okoliczności związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w ogólności, w tym do braku niezależności sądu wobec organów pozasądowych, braku samodzielności sędziego wobec władz i innych organów sądowych czy braku niezależności od wpływu czynników społecznych i politycznych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 maja 2020 r., I NWW 9/20; 3 czerwca 2020 r., I NWW 28/20; 10 listopada 2020 r., I NWW 64/20; 30 kwietnia 2021 r., I NWW 91/20).

„Bezstronność” określa się zaś jako obiektywną bezstronność sędziego rozumianą zarówno jako subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2022 r., I NWW 154/21).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto przy tym, że przepis art. 26 § 2 u.SN ustanawia wyłączną właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego jedynie w przypadku wniosków o wyłączenie sędziego, których podstawą są zarzuty dotyczące braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Konsekwentnie, pozostałe wnioski, oparte na innych podstawach (w tym zarzucie braku bezstronności sędziego), powinny zostać rozpoznane przez sąd powszechny lub Sąd Najwyższy, którego właściwość powinna być ustalana na podstawie przepisów odpowiedniej ustawy procesowej (zob. postanowienia Sądu

Najwyższego z: 20 maja 2020 r., I NWW 9/20; 25 czerwca 2020 r., I NWW 10/20; 30 września 2020 r., I NWW 66/20; 10 listopada 2020 r., I NWW 58/20; 3 sierpnia 2021 r., I NWW 38/21).

Przyjęto, że o kwalifikacji wniosku, jako należącego do właściwości Sądu Najwyższego, przesądza to, jakie zarzuty są podnoszone wobec sędziego lub sądu. W konsekwencji o tym, czy wniosek podlega rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy decyduje treść wniosku strony lub oświadczenia sędziego, w tym w szczególności jego uzasadnienie. Zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego musi mieć wobec tego uzasadnienie w treści wniosku lub oświadczenia, przy czym nie należy mylić go z zarzutem bezstronności sędziego w rozumieniu art. 41 k.p.k. czy art. 49 k.p.c. (podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniach z: 20 października 2020 r., I NWW 83/20; 3 marca 2021 r., I NWW 9/21).

Uważna analiza treści wniosku G. K. nie pozostawia zaś wątpliwości, iż wnioskodawca nie kwestionuje niezawisłości sędziego czy też niezależności sądu, a zmierza do podważenia bezstronności sędziego w danej sprawie. Zawarte w obszernym uzasadnieniu wniosku o wyłączenie sędziego twierdzenia G. K. sprowadzają się do przypisania sędziemu faworyzowania strony powodowej oraz nieprzychylnego stosunku do pozwanego. Nie powołał on zaś żadnych okoliczności odnoszących się do naruszenia standardów niezawisłości sędziego albo braku niezależności sądu. W konsekwencji należy uznać, że wniosek ten nie podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy, a winien zostać rozpoznany przez sąd, w którym sprawa się toczy, zgodnie z art. 52 § 1 k.p.c.

Podkreślić przy tym należy, że samo użycie przez wnioskodawcę w treści wniosku słów "niezależność" czy "niezawisłość", odnoszących się do sądu lub konkretnego sędziego, nie może stanowić podstawy do przekazania takiego wniosku do rozpoznania Sądowi Najwyższemu. Istotne jest bowiem to, jakie zarzuty są podnoszone wobec sędziego lub sądu, a nie to, jaką postać językową nadał im wnioskodawca.

Podobnie o właściwości Sądu Najwyższego do rozpoznania przedmiotowego wniosku nie może przesądzać sformułowane w jego treści żądanie wnioskodawcy przekazania sprawy Sądowi Najwyższemu. Decydujący jest tu bowiem rodzaj stawianych sędziemu, którego wniosek dotyczy, zarzutów.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy, uznając się za niewłaściwy do rozpoznania wniosku, przekazał go na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 26 § 2 u.SN i art. 52 § 1 k.p.c. do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie.